

ARADI KÖZLÖNY

Administrator delegat:
Dr. STAUBER JÁNOS

ARAD, ANUL. 53. No. 222.
1938. október 4. kedd.

Redactor responsabil:
SZ. JAKAB GÉZA

Proprietar: Societatea Anonimă pt. editura ziarului Aradl Közölny. Inreg. in Reg. Publ. Periódice sub No. 146—1938. Trib. Arad.

Hitler a szudéta-vidéken

Megindultak a közvetlen tárgyalások Prága és Budapest között
**Vasárnap bevonultak a lengyel csapatok
Teschen vidékére**

Berlin. (Rador.) Hitler német birodalmi vezér hétfőn délelőtt Berlinből a határ közelében fekvő Hof városkába érkezett. A vasuti állomáson nagy közönség fogadta a különvonat érkezését és Hitlert melegen ünnepelték. A birodalmi vezér fogadta Reichenau tábornok jelentését, majd gépkocsijába szállt és a volt német—cseh határ felé indult.

Délelőtt 10 órakor Hitler birodalmi vezér átlépte Asch mellett a volt német—cseh határt. A feldisített Asch város lakossága viharos lelkesedéssel fogadta a kancellárt. Ezt megelőzőleg reggel 8 órakor Vidennél a *virágüzemekkel feldisített sorompót megnyitották a német megszálló csapatok előtt, hogy azok megkezdjék a harmadik övezet megszállását.* A csapatokat a lakosság mindenütt nagy örömmel fogadta. A csapatok hamarosan elérték Asch várost és nem sokkal utóbb érkezett meg ide autóján Hitler kancellár is.

Hitler: A világ egyetlen hatalma sem gátolhat bennünket abban, hogy utunkat mi szabjuk meg

Hitler Adolf, a német birodalom vezére és kancellárja hétfőn délután kíséretével együtt bevonult Égerbe. A birodalmi vezér Franzensbadból érkezett és az égeri lakosság lelkes „Heil!” kiáltásokkal fogadta. A bevonulásnak a német rádió csak második felét tudta közvetíteni, mert a kábelek megrongáltsága miatt az első rész közvetítése lehetetlenné vált. Időközben azonban a vonalat megjavították és így Hitler égeri beszédét már közvetítette a rádió. Az első részt vjaszlemezre vették fel és ennek segítségével a teljes fogadtatást romániai időszámítás szerint este kilenc óra tíz perckor közvetítették a német adóállomások.

Hitler égeri beszédében többek között a következőket mondotta:

— Égeri néptársaim! Először nevezlek benneteket így. Ezt a területet, amely most a német birodalomba beolvadt, tőlünk soha senki többé nem veheti el, mert azt megvédik a német fegyverek. Nektek, akik most már a birodalomhoz tartoztok, nemcsak a német örömben, hanem a német kötelességekben, a német áldozatokban is ki kell venni részeteket. Értetek a birodalom kész volt kardot rántani. És nektek épp ilyen elszántnak kell lennetek, ha valaha a német nép, a birodalom ellen valami készül. A német jövőt ezentúl a német nép irányítja és a világ egyetlen hatalma sem tud bennünket meggátolni abban, hogy jövő utunkat mi szabjuk meg. Az egész német nép veletek érez, én az egész német nép örömét tomácsolom, a ti szerencsétetek, a ti boldogságotok 75 millió német boldogsága.

Hitler beszéde után felhangzott a „Deutschland” dal és a Horst Wessel-induló, amelynek hangjaira megkezdődött a német csapatok elvonulása a birodalmi vezér előtt.

Az Observer című lap római levelezője szerint a csehszlovák probléma megoldása után a következő kérdések elintézése várható: *Tárgyalások a spanyolországi idegen önkéntes*

A legfelsőbb német hadvezetőség jelenti, hogy hétfőn reggel 8 órakor a Reichenau tábornok parancsnoksága alatt levő német csapatok megkezdték a bevonulásukat a müncheni egyezményben megállapított szudéta területek harmadik zónájába. A katonai osztagok 8 óra 30 perckor elérték Asch városát, ahonnan folytatták előnyomulásukat a szudéta területek belsőbb részei felé. Délelőtt 10 óra után a csapatok megérkeztek Éger városába.

Égerből jelentik: Égerbe, amely most már német terület, a birodalmi csapatok délelőtt 10 órakor vonultak be három oldalról. Valük majdnem egyidőben érkezett meg az első német birodalmi vonat, a német vasutasokkal.

Délelőtt 11 órakor érkezett meg Hitler testőrsége, amely a város főterén épített emelvény körül foglalt helvet. Nem sokkal ezután felsorakozott ide a város vezetősége és a lakosság nagy tömege.

seks elszállításáról. A földközi tengeri angol—olasz egyezmény ratifikálása. Az abessziniai olasz hódítások elismerése és francia nagykövét kiküldése Rómába. A francia—olasz földközi tengeri egyezményre vonatkozó tárgyalások uira való felvétele. Tárgyalások a német—francia politikai és gazdasági egyezményről, amely újabb biztositánú. Elzász Lotharingia sérthetlenségét és végül a békeszerződések által Magyarországra hárított gazdasági hátrányok felülvizsgálása.

A lengyel csapatok bevonulása Csehszlovákiába

Ridz Smigly marsall, a lengyel hadsereg főparancsnoka vasárnap délelőtt 10 órakor adta ki a parancsot a lengyel katonaságnak a tescheni kerületbe való elindulására. Szózatában kifejtette, hogy az Olsa folyó, amely eddig „szégyenhatár” volt Lengyelország és Teschen-Szilézia között, mint határ megszűnik és visszakerülnek Lengyelországhoz azok a lengyelek, akik közül számosan polgári ruhában harcoltak és haltak meg a lengyel ügyért. Elsőnek lengyel szabadsereg csapatok léptek át az Olsa hídját, azután a lengyel polgári tisztviselők következtek, akik a csehektől átvették a polgári közigazgatást, majd Malinovski lengyel tábornok vezetése alatt a rendes sorkatonaság lépte át a hidat. A lengyel katonaságot az Olsa tulsó partján leirhatatlan lelkesedés fogadta.

Teschen, amely most a lengyelek birtokába került, az egykori tescheni hercegség fővárosa, az Olsa jobb partján fekszik. Lakosainak száma ma mintegy huszonezzer. Ez a hercegség eredetileg Lengyelországhoz tartozott, majd több hercegségre darabolták fel. A XIV. században Csehország hűbéres tartományává vált. 1478—1490 között magyar uralom alatt volt. 1526 után a Habsburgok uralma alá került. Mária Terézia trónralépésekor Nagy Frigyes foglalta el legnagyobb részét és 1773-ban végleg megtartotta Poroszországnak. A világháború után alakult lengyel köztársaság már kezdettől fogva magának köve-

Hírek a gyarmati konferenciáról és Danzig visszacsatolásáról

London. Az angol lapok olyan híreket közölnek, hogy Németország rövidesen Danzigot és a Memel vidékét is visszacapja, sőt rövid időn belül gyarmatai is lesznek. A Sunday Times berlini tudósítójának jelentése szerint a lengyel és a német kormány között az utóbbi időben hivatalos tárgyalás folyt Danzig szabad államának a birodalomhoz való csatolásáról. La kosságcsereit is tervbe vették olyképen, hogy a Lengyelországban élő német kisebbség Németországba, a Németországban élő lengyel kisebbség pedig Lengyelországba telepítették át. A lap tudósítója azt is tudni véli, hogy Münchenben a Memel-vidék visszacsatolásának kérdése is szóba került.

A Sunday Referenc című lap lehetségesnek tartja, hogy nemzetközi gyarmatügyi konferenciát hívnak össze Anglia, Franciaország, Portugália, Olaszország, Belgium és Hollandia részvételével. Ezen megvitátnák, hogyan lehetne a résztvevő államok segítségével hozzájárulni Németország gyarmati igényeinek teljesítéséhez.

Heinlein a szudétanémet terület kormánybiztosa

A Deutsches Nachrichten Büro jelenti: Von Bock tábornok vezénylete alatt álló csapatok vasárnap délután egy órakor Oberlausitznál, Rumburg és Friedland közelében megkezdtek a második zóna elfoglalását. Von Leeó tábornok csapatai vasárnap délután egy órakor elindultak a Moidva felé. A német birodalom légügyi hatóságai átvették a két zónában levő légügyi intézményeket.

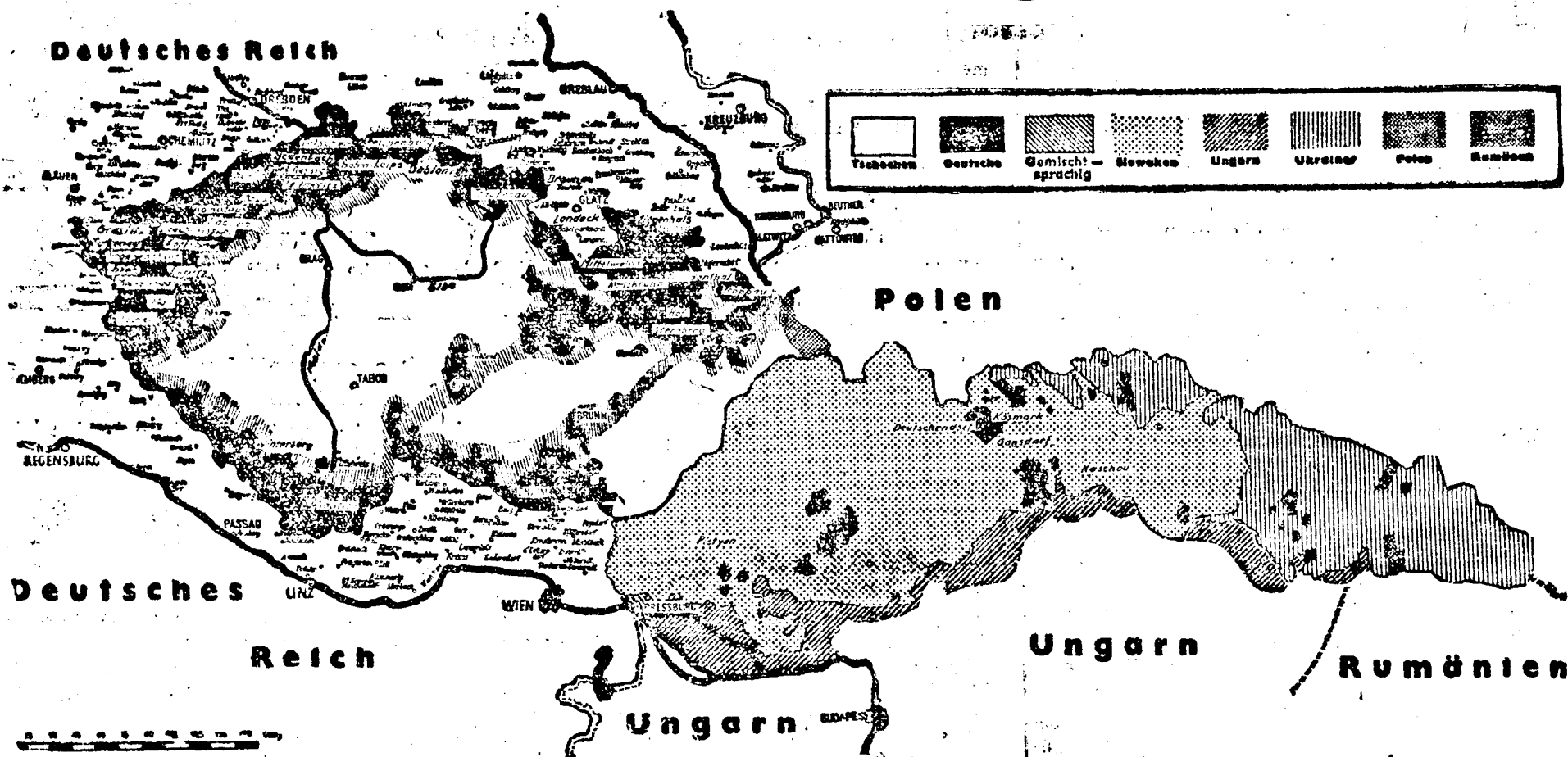
Hitler kancellár intézkedett a szudétanémet vidéknek közigazgatási uton Németországhoz való csatolására. A szudétanémet vidék közigazgatását a kormánybiztos irányítja, aki közvetlenül Hitlernek van alárendelve. Ezzel a tisztséggel Heinleint bízták meg.

telle a területet. A csehszlovák köztársaság felhasználva Lengyelország belső baját és háborúját az oroszokkal, 1921-ben elfoglalta az egykori tescheni hercegséget. A lengyelek panaszszerűen éltek a foglalás ellen, mire a Népszövetség két részre osztotta az egykori hercegség területét. Egyik része Csehszlovákiának jutott és ezt a részt kapták most vissza a lengyelek. A tescheni kerület 540 négyzetkilométer, a freistadti, amely szintén visszakerül Lengyelországhoz, 257 négyzetkilométer. Ugy a teschen, mint a freistadti kerület rendkívül gazdag barnaszénben és vasércvasztókban.

A Pat távirati iroda beszámol arról a lelkesedésről, amellyel Teschen lakossága a lengyel katonaságot fogadta. Mint ismeretes Teschen városának egyrészt Csehszlovákiának juttatták, mert az Olsa folyót akarták határukat jelölni, amely átszeli a várost. A cseh városrész lakossága ezrével gyűlt össze a határt jelentő hid köré és a lengyel himnuszt énekelték. A határjelző cölöpöket eltávolították.

A lengyel kormány teljes hatalmat adott prágai követének a csatolt területeken rendezendő népszavazás és közigazgatás kérdésének megoldására. Teschenbe már lengyel rendőrszolgák is érkeztek. Malinovski lengyel tábornok sapkáján a parlamentérek szokásos szallagját viselte és Hrabzyk cseh tábornok, valamint a cseh parla-

Csehszlovákia nemzetiségi térképe

A felső jobb sarokban lévő jelzések balról jobbra vett sorrendben a következő nemzetiségeket jelölik: Csehek, németek, vegyes lakosság, szlovákok, magyarok, ukránok, lengyelek, románok.

ment; képviselők egy csoportjának kíséretében lépett az Olsa hídjára. A hivatalos személyiségek után egy katonai kerékpáros osztag vonult át a hidon valóságos virágosó alatt.

A lengyel kormány feloszlatta a tescheni szabadsapatokat, amelyeknek száma elérte már a százazretet.

A cseh hadsereg fogadalma

Prágából jelentik: A csehszlovák hadsereg becsületszavát adta, hogy hallgat Benes elnök utasításaira és tiszteletben tartja a müncheni egyezményt, amelyet a kormány elfogadott. A kormány egyébként felhívást intézett a szudétanémetekhez, amelyben utal arra, hogy a béke ér-

Prága és Budapest közvetlen tárgyalásai

A csehszlovák kormány vasárnap délután négy órakor a következő hivatalos jelentést adta ki:

— A müncheni határozatokról szóló jegyzőkönyvben közvetett módon szó van arról, hogy most a csehszlovákiai magyarok kérdését is rendezni kell. Imrédy Béla magyar miniszterelnök ezzel a problémával foglalkozott tegnapi rádióbeszédében.

Imrédy kifejtette a magyar követelések alapjait, amelyek szerint a magyarokkal szemben ugyanazt a bánásmódot kell alkalmazni, mint a többi kisebbségekkel szemben. Miután a csehszlovák kormány a csehszlovákiai lengyel kisebbség ügyét elintézte, egyes lépéseket kezdeményezett, amelyek a magyar kérdés megoldását célozzák. Krofta külügyminiszter tegnap a prágai magyar követnek jegyzékét nyújtott át, amelyben ismertette Csehszlovákia álláspontját, amely szerint a legrövidebb időn belül szakértőkből álló csehszlovák-magyar bizottságot kell létesíteni a csehszlovákiai magyar kisebbség kérdésének megvizsgálására, a megoldásra vonatkozó javaslatok előkészítésére. Majdnem ugyanakkor a prágai magyar követ Krofta külügyminiszternek jegyzékét nyújtott át, amelyben a magyar kormány a müncheni négyhatalmi értekezlet határozataira hivatkozva azt kéri, hogy Prága és Budapest között közvetlen tárgyalások induljanak meg a csehszlovákiai magyar kisebbség kérdésében. Azt is kérte a magyar kormány, hogy a prágai kormányon mielőbb feleljen arra, hol és mikor volna hajlandó a tárgyalásokat megkezdeni. A magyar kormány úgy véli, hogy nemcsak a két állam, de egész Európa érdeke, hogy ezek a tárgya-

dekében hozta meg az áldozatot és mondott le a szudétanémet vidékről.

Másik prágai jelentés arról szól, hogy azok a katonaköteles ifjak, akiknek október elsején kellett volna bevonulniuk, utasítást kaptak, hogy további rendelkezésig ne jelentkezzenek csapat-testüknél.

A Reuter jelenti, hogy a csehszlovák szenátus és parlament elnöke a francia képviselőházhoz táviratot intézett, amelyben a francia képviselőház segítségét kérte Csehszlovákia érdekében. A távirat szerint a gyors kiürítés miatt semmi végleges határozatot nem hoztak az államok a sok ezer állampolgárának kártalanítása ügyében. Ezért a csehszlovák nép Európa és az egész művelt világtól kér segítséget.

lások mihamarabb kézzelfogható eredményhez vezessenek.

A kormány hivatalos közleményt adott ki, amely szerint a csehszlovák köztársaság egész területén, kivéve néhány jelentéktelen határcsúcsot, rend és nyugalom uralkodik. A német csapatok, akik a müncheni egyezményben kijelölt területeket elfoglalták, a legkorrektebb módon viselkednek.

A magyar miniszterelnök szombati rádiószózat

Imrédy Béla magyar miniszterelnök szombaton este félkilenc órakor rádiószózatot intézett a magyar nemzethez. — Óriási erők — kezdte beszédét Imrédy — viaskodtak a történelem színpadán és az egész világ lélegzetét visszafojtva figyelte az eseményeket. Amikor elkerülhetetlennek látszott az összecsapás, néhány nagyvonalú férfi bátor fellépése harminchat órán át tartott tanácskozással csodát művelt és a béke szolgálatában megteremtette a kibontakozást. Ha az eredmény fölött gondolkodunk, megállapíthatjuk, hogy a magyarság előtt két kérdés áll. Vane eredménye a müncheni döntésnek a magyarság részére és meg lehetünk-e azzal elégedve? A magyar miniszterelnök az önmaga által fölvetett kérdésre így válaszolt:

— Magyarország szempontjából is van a müncheni tanácskozásoknak eredménye, mert két hatalmas barátot szerzett Magyarországnak. Azok hathatós közreműködésének köszönhető a müncheni eredmény.

A magyar kormány politikáját továbbra is békés úton kívánja érvényre juttatni. Az ország sorsáért felelős államférfiak a gyáva lemondás

Csekély pénzért, csodás ajándék!

Sándor Iván & Comp cégnél

csillárok, állólámpák, asztali-lámpák, éjjelszekrény-lámpák, rádiók, zseblámpák, elemek, alkatrészek

Bul. Reg. Maria 18.

Tel. 11-32

és a kalandorpolitika két szakadéka között egyenes úton vezetik a nemzetet. A magyarságot nem a szám, hanem a nemzet jövőjébe vetett hit jelenti, és dönti el.

Imrédy miniszterelnök azután az ifjú nemzedékhez fordult, amelyet felszólított, kapcsolódjék bele a nemzeti egységbe.

A magyar kormány tagjai tegnap minisztertanácsot tartottak, amelyen Imrédy Béla miniszterelnök részletes tájékoztatót nyújtott a müncheni döntés következtében beállott nemzetközi helyzetről.

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

— A prágai magyar követ a magyar kormánytól nyert utasítás alapján közölte Krofta külügyminiszterrel a magyar kormány azon óhaját, hogy Magyarországnak az önrendelkezési jog alkalmazására vonatkozó kérelmét azonnal teljesítsék.

Budapestről jelenti a Rádor: A Magyarság című lap vasárnapi számát a kormány elkobozta. Az elkobzás oka: a lap fegyveres közbelépést sürgetett a csehszlovákiai magyar kisebbségi kérdés elintézésére. A többi lapok mindenben helyeslik Imrédy Béla miniszterelnök szombati esti rádióbeszédét, amely szerint a csehszlovákiai magyar kisebbségi kérdés elintézését az önrendelkezési jog és a legteljesebb erkölcsösség alapján kell szorgalmazni.

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A magyar kormány prágai követe utján jegyzékét nyújtott át a csehszlovák kormánynak, amelyben a prágai kormányt felszólítja, hogy a müncheni határozatok értelmében azonnal kezdjen tárgyalásokat a magyar kormánnyal a csehszlovákiai magyar kisebbségek önren-

CORSO: 5, 7.15 és 9.15 órakor.
Szezonnyitó nagy filmje

Tarakanova hercegnő

Pierre Richard Willm, Suzy Prim és Annie Vermay főszereplőkkel. — Szabad és kedvezményes jegyek ezen filmre nem érvényesek.

delkezési jogának a szudétanémetekéhez hasonló módon történő elintézésére.

Tárgyalások a csehszlovákiai magyar igényekről

London. A nagyobb angol lapok megkönynyebbüléssel állapítják meg, hogy a harmadik müncheni program, a Csehszlovákia elleni magyar igények is utban vannak a békés elintézés felé. Az angol sajtó egyhangú elismeréssel emeli ki, hogy a prágai kormányhoz intézett magyar jegyzék hangja nem volt olyan éles, mint a lengyel jegyzéké és megnyugvással állapítják meg, hogy a magyar kormány hozzájárult a vegyes bizottság kiküldésére irányuló cseh javaslatához.

Az ugynevezett c. bizottság, amelyet a müncheni értekezleten az egyezmény végrehajtásával bíztak meg, ma ült össze első ízben. Hír szerint a bizottság tagjai megvitatták az új határok megállapításának kérdését.

Róma: Villányi báró magyar követ hétfőn délelőtt hosszabb megbeszélést folytatott Ciano gróf olasz külügyminiszterrel.

A párisi magyar követ kihallgatása Bonnet francia külügyminiszternél

Khuen-Héderváry Sándor gróf, párisi magyar követ kihallgatáson volt Bonnet külügyminiszternél s ez alkalommal megtárgyalták a Magyarország és Franciaország között fennálló problémákat. Khuen-Héderváry gróf felhívta a külügyminiszter figyelmét a magyar kisebbség problémáira. Nem tartják valószínűtlennek jól informált körökben, hogy a müncheni egyezmény következtében meginduló magyar-cseh tárgyaláson Franciaország a magyar és cseh kormány között közvetítő félként fog közbelépni. Remélni lehet, hogy a magyar-francia viszony alakulásában a müncheni egyezmény kedvező fordulatot hoz.

Fehér könyvet ad ki a csehszlovák kormány

Prága. A Cseteka hírszolgálati ügynökség jelenti: Prágai körökben megerősítik azt a hírt, hogy a cseh kormány a közeljövőben az elmúlt napok eseményeit magába foglaló „fehér-könyvet” ad ki. Ezekben a körökben azt is tudják, hogy ennek a könyvnek a kiadását a cseh nemzeti tanács kérésére határozták el, amelynek tudvalevőleg nincs politikai jellege.

A Havas jelenti: A hétfő reggeli prágai lapok

felhívást intéznek a szudéta vidéken lakó csehekhez és németekhez, hogy ne hagyják el lakhelyüket, ami által a népszavazás alkalmával esetleg nagy eltulodásokat idéznek elő.

Politikai körökben számítanak arra, hogy a csehszlovák kormányt rövidesen átalakítják. A lapok a kormány átalakításáról még csak határozatlan célzásokat tesznek, de ezekből kitűnik, hogy szakemberekből álló munkakormányt kívánnak, amelyből nem fognak hiányozni a hadsereg képviselői és a pártok vezetői.

Vasárnap megkezdték annak a vidéknek kiürítését, amelyet a csehszlovák kormány átengedett Lengyelországnak. Az ezzel kapcsolatos lengyel jegyzék követeli még Oderberg, Freistad és Jablonca vidékének folytatódó kiürítését és népszavazást a sziléziai ostraui és friedeki vidékeken. E kívánságok sorsa még bizonytalan. A terv szerint az átengedett területek kiürítése tíz nap alatt történik meg.

Az olasz félhivatalos állásfoglalása a magyar—cseh tárgyalások ügyében

Róma. A Rador jelenti: Az „Informazione Diplomatica” hétfőn a következő jegyzéket közli: „Felelős olasz körökben számolnak az azzal, hogy a csehszlovákiai szudéta és lengyel kérdés felszámolása után a csehszlovákiai magyarságot érintő kérdés megoldása szükségessé teszi a leggyorsabb intézkedést. A prágai kormánynak érdeke, hogy ne várokozzék három hónapig a műtéli beavatkozás végrehajtására, amely elkerülhetetlen. Felelős római körökben úgy tudják, hogy a csehszlovákiai magyarok és lengyelek kérdése nem szerepelt a müncheni értekezlet napirendjén és Mussolini irásos javaslatban hívta fel Anglia és Franciaország figyelmét a tárgyalások alatt arra, hogy ismerjék el csehszlovákiai magyar és lengyel kérdé-

megoldásának elhalasztásában rejlő veszélyt és a sürgős megoldást javasolta. Három havi haladékot állapítottak meg, de nem arra, hogy megkezdődjenek Prága és Budapest között a tárgyalások, hanem arra, hogy ez idő alatt a Münchenben lefektetett elvek alapján a két állam között megállapodás jöjjön létre. Tehát, feltétlenül szükséges, hogy Prága és Budapest között a tárgyalások a legkisebb késedelem nélkül a megvalósulás terére lépjenek. Közel egymillió magyar él Csehszlovákia határán belül és ezek a magyarok nem várhatnak tovább, mert eleget szenvedtek a felelős cseh elemek és még inkább a felelőtlen elemek üldöztetése miatt. Másrészt Prága semmit sem nyer, ellenkezőleg újabb bonyodalmakat idéz fel, mert késlelteti azt a tényt, amelyet a Münchenben összegyűjt nagyhatalmak elhatározó módon megállapítottak. Magyarország husz éve vár arra, hogy igazságot nyerjen és ebben az időközben Magyarország nem követett el semmiféle olyan cselekedetet, amely a békét megzavarta volna, sőt nem kereste a genfi népszövetség szervezetének igénybevételét sem. A népszövetségnek továbbra is tagja maradt. Ennek következtében megérdemli, hogy ne várokozzék a végzetes három hónapra, hogy visszakapja csehszlovákiai honfitársait és így a Münchenben megkezdett nagy mű beteljesüljön.”

Az ir nacionalisták mozgalma

Néhány nap óta Irországban ir politikai körökben egyre erősödő mozgalom észlelhető Irországnak Angliától való elszakadása érdekében. Az egész országban számos népgyűlést tartottak, amelyen az ir nacionalisták azt fejtegették, hogy

ha Nagybritánia elismerte a szudétanémetek önrendelkezési jogát, ismerje el ugyanazt a jogot az ulsteri ir nacionalisták részére is. Az ulsteri nacionalista képviselők határozati javaslatban szövegezték fel De Valera ir elnököt, hogy az Irek ügyét vigye azon nagyhatalmak elé, amelyek jelenleg Európa sorsát intézik.

Sikerült összerombolnia az alumínium-atomot a Nobel-díjas svéd tanárnak

Stockholm. A Rador jelenti: A fizikai Nobel díjjal kitüntetett Saigbach svéd professzor különleges helyiséget épített, ahol az atommagvak rombolására irányuló kísérleteit fogja tartani. A helyiség falai három méter vastagságúak.

A magvak bombázására használt lövedékek hidrogén-atomok, amelyekből kiszedték az

elektronokat és azokat egy három millió volt elektromos feszültséggel bíró kísérleti csőben helyezték el. Ez a feszültség a hidrogén-atomoknak másodpercenként százezer kilométeres sebességet kölcsönöz. Eddig Saigbach professzornak az alumínium atomot sikerült összerombolnia, amelyből egy olyan új anyagot sikerült előállítania, amely rádiumot helyettesít

Meghalt gróf Bréda Viktor nyugalmazott huszáralezredes Szerdán délelőtt helyezik örök nyugalomra a lökösházai családi sírboltban

Nagymultu, kedélyes ur, Arad uritársadalmának kedvelt, nagybecsült tagja hunyta le örök álmora szemeit: meghalt gróf Bréda Viktor nyugalmazott huszáralezredes, a megye egyik legismertebb birtokosa. Bréda Viktor régi osztrák katonacsalád sarja volt s maga is mint tényleges tiszt kezdte pályafutását. Amikor szolgálatát véget ért Aradra helyezték, itt ismerkedett meg néhai báró Bohus Zsigmond leányával, akit később oltárhoz vezetett. Mint huszárornagy, még a világháború kitérőse előtt nyugalomba vonult és átvette világosi, valamint lökösházai birtokainak vezetését. Kétféle gazdának bizonyult, keze alatt felvirágozott a két nagy birtok, amelynek vezetését hozzáértéssel, a föld iránti igaz szeretettel irányított mindaddig, míg a világháború kitérőse után ismét katonai szolgálatra jelentkezett. A képzett, kitűnő katonát olyan helyre állították, ahol megfelelően érvényesültek képességei: a volt osztrák-magyar hadsereggel együttműködő német csapatok tevékeny parancsnoksága mellett mint összekötő tiszt működött. Ebben a minőségben hatáskörébe tartozott többek között a Temesvár-szentandrási Zeppelin-állomás is. Tevékenységének elismerésül a szépen dekorált huszártisztet alezredessé léptették elő s ebben a rangban vált meg most már véglegesen a katonai szolgálattól, a háború befejezésekor. Ezután teljesen birtokai vezetésének szentelte életét s most, 82 éves korában bekövetkezett haláláig tevékenyen látta el az ezzel járó munkát.

Hajlott kora ellenére megőrizte munkakedvét és munkakészségét, fáradhatatlanul munkálkodott s változatlanul megmaradt annak a derűs, jókedélyű igazi uriembernek, akinek már évtizedek óta ismerték barátai, tisztelői és alkalmazottai. Nagyszerű humorra nevezetes volt az uritársaságban, tréfái szellemesek, finomak és eredetiek voltak. Humánus férfi volt, akiben a katona egyenes jellege szerencsésen párosult az emelkedetten gon-

dolkozó értelmiséggel. Az a szeretet, amellyel a föld iránt viseltetett, kiterjedt mindazokra, akik a földdel foglalkoznak. Nem csupán egyszerű munkaadója volt alkalmazottainak, hanem atyai jóakarója is, aki gondoskodását kiterjesztette munkásaira is. Szerették, nagybecsülték, tisztelték mindazok, akik megismerték s éppen ezért baráti körén túl sokan gyászolják halálában egy igaz, jóember elmúlását.

Gróf Bréda Viktor negyven esztendőn keresztül volt igazgatósági tagja az Arad-Csanádi Takarékpénztárnak, s a pénzügyet palotájára hétfő délelőtt a gyász jeléül kitérítették a fekete lobogót. Halála kiterjedt, előkelő rokonságot, így a báró Bohus-, Vásárhelyi-, Purgly- és Takácsy-családot von gyászba s szerda délelőtt 11 órakor, amikor az elhunyt földi maradványait utolsó útjára kísérik, hogy a lökösházai családi sírboltban helyezzék örök nyugalomra, nemcsak Magyarországról, de Aradról és a megyéből is igen sokan jelennek meg a ravatal körül.

URANIA 5, 7.15 és 9.15. MA PREMIER!
Telefonelővétel: 12-32

A szezon legsikerültebb vigjátéka

AZ ÁRTATLAN TEODORA

A kisvárosi erkölcsök kacagtató szatirája

Frappáns helyzetkomikumok! Fairrengető humor!

IRENE DUNNE
Melvin Douglas

Gyomor-
és bélbetegségek ellen

GASTRO D.

kapható minden
gyógyszertárban és
drogériában

Meghalt Averescu marsall, királyi tanácsos

Bucuresti. Vasárnap éjfélkor bucureszti lakásán meghalt Averescu Alexandru tábornagy, a nagymultu hadvezér és királyi tanácsos. Averescu tábornagy súlyos és nehéz betegséggel küzdött. Az utóbbi napokban már úgy látszott, hogy felépül betegségből, hangulata is derültebb, bizakodóbb lett, egy hirtelen jött szivroham azonban éjfél előtt husz perccel igen legyöngítette, majd éjfélkor az orvosok minden erőfeszítése dacára is meghozta a szenvedéseitől megváltó halált.

Hétfőn reggel hét órakor bebalzsamozták holttestét és ugyanekkor készítették el halotti maszkját is.

A tábornagy holttestét a Román Atheneum kupolacsarnokában ravatalozták fel, hogy a román nemzet elhozassa utolsó üdvözlését hozzája és tisztelegessen utolsó útja előtt. Minden valószínűség szerint a marasestii „Nemzet Templomában” fogják elhelyezni földi maradványait.

Averescu életregénye

Averescu Alexandru tábornagy, volt miniszterelnök, mint egyszerű, szegénysorsu szülők gyermeke született 1859. áprilisában Ismailban. Már iskolás gyermek korában feltűnt éles felfogása, példás magaviselete és jelkessége által és így lehetővé tették, hogy a bucureszti inariskolát látogathassa. Tizenhét éves volt, mikor az 1877. évi függetlenségi harc kitörése alkalmával önként jelentkezett katonai szolgálatra. Egy lovasezred vette magához a lelkes és tehetséges ifjút és itt

mint az „ezred gyermeke”

harcolta végig a háborút. Mint egyszerű katonája kezdte tehát pályáját, sőt mint nem is teljes rangú katonája, hanem mint az „ezred gyermeke” mint szolgálatra még nem köteles önkéntes hadigyermeke.

Az 1877. évi függetlenségi harc diadalmos befejezése után Averescu Alexandru már teljesen szakít minden más egykori elgondolásával és a katonai pályán marad. Felettesei ekkor már kétségtelenül látják benne a nagyrahalotttáság minden jelét és ezért a háború során

tiszti rangot kap.

majd annak végeztével magasabb katonai kiképzéséről gondoskodtak. Averescu Alexandru, a fiatal tisztt ekkor államköltségen külföldi katonai iskolák szorgalmas hallgatója. Elsőbben a turini katonai akadémia növendéke, majd más katonai iskolákban egészíti ki hadtudományi ismereteit.

Mackensen és Averescu két találkozás

Mikor külföldi tanulmányait bevégezi és tudással hatalmasan felvértezve érkezik haza: őrnaggyá nevezik ki és Berlinbe kerül, mint a román követség attaséja. Külföldi tanulmányainak végzése során előzőleg már járt Németországban is, akkoriban egy Mackensen nevű fiatal katonai iskolai növendékekkel ismerkedett meg, akivel együtt tanultak és dolgoztak. Később ez ifjú növendék már mint

*Mackensen tábornagy állott vele szemben
a marasesti síkon...*

1907-ben hadügyminiszter volt és ezidőben döntő jelentőségű szerepe volt a parasztlázadások leverésében, 1913-ban a bulgár ekspedícióban vett részt, a világháború idején pedig, mielőtt Románia beavatkozott volna a világháborúba, Craiovában volt hadtestparancsnok. A világháborúban aztán, mikor Románia is belépett a hadviselő nemzetek sorába, Averescu tábornok nemcsak haditettei, nemcsak rendkívü-

li képességei által szerzett magának kivételes nevet, hanem igen népszerű is lett. 1918-ban a szovjetek ellen harcoló román csapatokat vezette diadalra, majd midőn Bratianu visszalépett, Románia miniszterelnöke lett és ezen méltóságában

megkötötte a központi hatalmakkal a balti elő-békét.

A politika harcmezéjén

A világháború után Averescu tábornok minden igyekezetével és erejével a politikai élet terén működött: megalakította a néppártot, a Bratianu-féle liberális párt ellenzékét. Hatalmas számban lettek ekkor hível az otthonukba visszatért katonák. Az akkor megalakult Vaida-Voevod kormányban belügyminiszteri széklet kapott, azonban 1919-ben visszalépett és a Vaida-kormány lemondása után

1920-ban Averescu kapott megbízást az új kormány megalakítására.

Mint hogy ekkor még nem volt a parlamentben többsége, feloszlatta a házat, új választásokat rendelt el, melyből győzelmesen került ki pártja.

Az 1920. júniusi választások során elért nagy többséggel Averescu átvizsgálta a párt programját és abba a parasztságnak földdel való ellátását is felvette. 1921-ben a nemzeti demokrata párt ingatta meg Take Ionescuval az élen politikai helyzetét, a nemzeti demokrata kerültek kormányra, de hamarosan távoztak is helyükről. Most Averescu személyesen vitte a Bratianu elleni ellenzék vezetését és 1922-ben ismét ő került kormányra pártjával. Pártja uralmát ismét a Bratianu-kormány váltotta fel, majd 1926. márciusában Bratianu lemondása után ismét miniszterelnök lett, ezután már harmadszor, de ez a kormányzása sem volt hosszú életű.

Averescu tábornagy miniszterelnöksége idején elvileg igen nagyvonalú és lényegében megértő gesztussal fordult a magyarság felé. Goga Octavián, akkori politikai munkatársa tevékeny közreműködésével megkötötte

a csucsa paktumot

a magyarsággal, melynek célja az volt, hogy a magyarság mint egyenrangú politikai tényező vevven részt az állami életben. A csucsa paktum nem lehetett azonban valóság, mert Averescunak az volt az álláspontja, hogy a magyarság mint a kormánypárt tagja kapcsolódjon a politikai életbe, viszont a magyarság vezetői mint kormánytámogató párt, de az Országos Magyar Párt kereteiben akartak közreműködni a politikai életben.

Ismeretes, hogy utjai a párt másik erősségével Goga Octaviánnal szöváltak és míg Goga Octavián Cuza Gh. professzorral közös pártot alkotott a volt néppárt egy részével, addig Averescu — aki ekkor már tábornagi rangban volt — bár kitarva pártja és eszméi mellett, az öregség miatt is elgyengülve, már nem vethette magát oly elszántan a politikai küzdelmekbe.

Tábornagi rangját 1930-ban kapta Averescu, páratlan katonai érdemei elismeréséül, mint a román nemzetnek a marasesti csatásokon és más harcmezőkön győzedelmes vezére, viszont még élete utolsó évében is érte politikai érdemeiért legfelsőbb elismerés, ugyanis februárban királyi tanácsos lett.

Averescu marsall aradi látogatásai

Averescu marsall első ízben 1921-ben járt Aradon, amikor is országos körutja során látogatta meg a várost, ahol lelkesedéssel fogad-

ták. Másodszor 1931. június 23-ikán jött Aradra Őfelsége II. Carol királlyal együtt abból az alkalomból, hogy az I. Rosiori ezred százéves fennállásának jubileumát ünnepelte. Tudvalevőleg ez az ezred „Averescu marsall” nevet viselte. Ebben az ezredben kezdte meg katonai pályafutását mint „ezredgyerek”. Ugyancsak 1931. június 23-ikán, miután Őfelsége délután 3 órakor elutazott Aradról, a marsall a délutáni órákban résztvett Mitra Alexandru aradi hírlapíró és hítes fordító polgári esküvőjén, ahol a násznagyvi szerepet töltötte be.

Averescu és Mussolini

Szoros barátság fűzte Mussolinihez s ő követte meg az olasz—román barátságj egyezményt. Mussolinivel csaknem minden évben találkozott olaszországi nyaralása során. Mussolini dolgozószobájában ott található Averescu képe.

A marsall temetési programja

A miniszterelnökség a hadügyminisztériummal együtt elkészítette az elhunyt Averescu marsall temetésének részletes programját. Hétfőn délután hat órakor átszállították a koporsót az Ateneul Roman előcsarnokába és felravatalozták. Csütörtökön délután tartják meg az istentiszteletet, amelyen Őfelsége II. Carol király is részt vesz Csütörtökig a közönség leróhatja kegyeletét a nagy halott iránt. Csütörtökön a koporsót Marasestiba szállítják, ahol végbemeget a temetés. Ugyancsak odaviszik a marsall rézben elhunyt feleségének, Clotidának földi maradványait.

Bucurestibe utazott Aradról Buxton, Gibraltár püspöke

Mint ismeretes, Harold Buxton anglikán főpásztor, Gibraltár püspöke az elmúlt hét csütörtökjén Aradra érkezett. Az anglikán püspököt dr. Magier Andrei görög keleti püspök látta vendégül. Gibraltár püspöke aradi tartózkodása alatt meglátogatta az aradi állami iskolákat. A szombati nap folyamán Temesvárra utazott és ezalkalommal meglátogatta a bodrogi monostort is. Harold Buxton kíséretével márt szombat este visszatért Aradra, ahol hétfő délután tartózkodott. Hétfőn délután négy órakor utazott tovább Bucurestibe, ahol ugyancsak ünnepélyes fogadtatást készítettek elő Gibraltár püspökének.

Magyar alpolgármestert kap Nagybánya, Nagykároly és Máramarossziget

Szatmár-Hanzu Alexandru királyi helytartó hivatalos látogatása során nemcsak Szatmáron, hanem Nagybányán, Nagykárolyban és Máramarosszigeten is a polgármesterek és alpolgármesterek kinevezéséről tárgyalt.

A királyi helytartó a helyi hatóságok előtt kifejezte azt az óhaját, hogy a városok alpolgármesterei székébe magyarok kerüljenek. Nagybányán dr. Pop Alexandru volt alispánt, nyugalmazott vármegyei tisztviselőt ajánlották polgármesternek, míg alpolgármesternek Gárdonyi Nagy Lászlót, a városi erdőüzem vezető főmérnökét javasolták. Nagykárolyban valószínűleg Nadolu ezredes marad a városi ügyek élén. Alpolgármesterként dr. Schusterits Béla ügyvédet ajánlották a királyi helytartónak. Máramarosszigeten négy polgármesterjelölt van, míg az alpolgármesterségre dr. Bátorhory Lajos ügyvédet szemelték ki. A javaslatokat Hanzu királyi helytartó magához kérte.

A kinevezések néhány napon belül megtörténnek.

Varga Béla dr., unitárius püspök ünnepélyes beiktatása

Kolozsvárról jelenti az Aradi Közlöny tudósítója: Vasárnap ünnepélyes külsőségek között történt meg Varga Béla dr. unitárius püspök beiktatása. Az avatáson a világ minden részéből képviseltették magukat az unitáriusok. Így például jelen volt: Anglia, az Egyesült Államok, a Fülöp-szigetek, Csehszlovákia, Magyarország és természetesen valamennyi erdélyi unitárius egyház kerület kiküldöttje is. Hanzu tábornok, Szamos-megye királyi helytartója is képviseltette magát, a katolikus egyházat Márton Aron apostoli kormányzó, a szász lutheránus egyházat Hans Ottó Roth, a református egyházat Vásárhelyi János püspök, Inczedy-Jocksman Ödön és gróf Bethlen György képviselték. A zsinati főtanácsülésen, amelyre az avatás után került sor Varga Béla dr. püspök nagy beszédet mondott, amelyben többek között arról beszélt, hogy az unitárius egyház az évszázados hagyományainak megfelelően működik a jövőben is. Varga Béla dr.-t, mint ismeretes, január 15-én választották meg és júliusban az Uralkodó is jóváhagyta a választást.

Itt írjuk meg egyébként, hogy Varga Béla dr. hétfőn 24 fiatal unitárius papot avatott, közöttük Nagy Zoltánt, az arad-temesvári unitárius egyházközség új lelkesét.

Minden egyetemet végzett falumunkára köteleznek

Addig nem adják ki a diákok diplomáját

Bucuresti. Jelentettük annak idején, hogy az orvosokat a jövőben, diplomájuk elnyerése előtt, falumunkára kötelezik. Most ezt a kötelezettséget az összes diplomásokra ki akarják terjeszteni. Mint Bucurestiből jelentik, a falvak életszintjének fejlesztése érdekében az egészségügyi kormányt követőleg „társadalmi szolgálatot” vezetnek be. Ennek keretében minden diplomás tevékenységet

log kifejténi. A jövőben az egyetemi végzetek számára a diplomákat csak megelőző falumunka elvégzése után fogják kiadni.

Magyarul tárgyalt Miron Cristea pátriárka-miniszterelnök az aradi magyar evangélikus püspökség küldöttségével

Frint Lajos egyháztól érdekes nyilatkozata. — Hazaérkezett Purgly László egyházkerületi főfelügyelő Bucurestiből

Írásbeli tájékoztatót állít össze az egyház a kultuskormány részére

Beszámoltunk arról, hogy jószáshelyi Purgly László, az ágostai hitvallású evangélikus egyház kerületi főfelügyelője egy küldöttség kíséretében kihallgatáson jelent meg dr. Miron Cristea pátriárka-miniszterelnöknek, akinek egy emlékiratot nyújtott át. Ezen emlékiratban tárták fel az evangélikus egyház sérelmeit és kívánságait. Az emlékirat elkészítése előtt, — mint ismeretes, — az evangélikus egyház küldöttsége először dr. Marta Alexandru királyi helytartónál jelent meg kihallgatáson, aki megígérte, hogy az evangélikus egyház ügyét támogatni fogja és kihallgatást eszközöl ki a miniszterelnöktől, hogy az emlékirat átnyújtása mellett előszóval is előadhassák kéréseiket és kívánságaikat.

Purgly László, — a királyi helytartó támogatásával, — már pénteken, szeptember 29-én jelentkezhetett a miniszterelnöki kihallgatásra, amelyről egy rövid távirati értesítés alapján már beszámoltunk. Az evangélikus egyház küldöttsége azonban, — néhány bucurestii egyházközségi ügy elintézése miatt, — csak vasárnap tért vissza Aradra, hogy részletesen beszámolhasson a miniszterelnöki kihallgatás eredményeiről.

Az evangélikus egyház kerületi főfelügyelője vasárnap délelőtt látogatta meg Frint Lajos evangélikus szuperintendens, akit tájékoztatót a küldöttség munkájáról. Purgly László rövid ideig tartózkodott Aradon, Frint püspöknél tett látogatása után gépkocsival azonnal birtokára utazott.

Az Aradi Közlöny munkatársa felkereste Frint Lajos szuperintendens, aki — Purgly László jelentése alapján, — részletesen tájékoztatót az evangélikus küldöttség bucurestii útjának eredményeiről.

— Purgly László, Argay György temesvári főesperes, Nikodémusz Károly brassói főesperes és egyházkerületi főjegyző, valamint Takács László temesvári ügyvéd, esperességi felügyelő kíséreté-

a miniszterelnököt, aki ugyancsak román nyelvű beszédben válaszolt. A tárgyalások azonban, — jellemző a miniszterelnök előzékenységére, — magyar nyelven folytak le.

A tárgyalások során a küldöttség kérte, hogy az állam ismerje el az ágostai hitvallású evangélikus püspökséget törvényesen is. Erre vonatkozólag négy esztendővel ezelőtt az egyház már benyújtott egy törvénytervezetet, de a megszavazás mindeztideig késedelmet szenvedett. Ezenkívül kérték, hogy az állam adjon a püspökség fenntartására államsegélyt. A püspöknek, a püspökség segédszemélyzetének, a szórványok gondozására és a lelkészek számára is biztosítsanak állami támogatást. Hangsúlyozták, hogy az evangélikus felekezeti iskolák még mindig nem részesülnek kellő állami támogatásban, s épen ezért ezeknek fenntartása komoly gondot okoz az evangélikus egyház vezetőinek.

— A pátriárka-miniszterelnök, miután meghallgatta az evangélikus egyház képviselőinek indokolt kívánságait, belátta a kérések jogosságát. Feltárta, hogy az állami támogatás csak a jövő évi költségvetés keretében iktatható, így csak a jövő esztendőben teljesíthető az evangélikus egyház óhajta. Ezzel kapcsolatban biztosította a küldöttség, hogy a küldöttség a kihallgatáson. Miron Cristea pátriárka-miniszterelnök a legnagyobb előzékenységgel fogadta az evangélikus egyház képviselőit, Argay György román nyelvű beszédében üdvözölte

küldöttséget a támogatásáról.

A miniszterelnöki kihallgatás után a küldöttség tagjai felkeresték Colan vallásügyi minisztert, Silviu Dragomir kisebbségi fő kormánybiztos is, akik ugyancsak biztosították a küldöttséget a legmesszebbmenő méltányos támogatásról.

Frint Lajos evangélikus szuperintendens tájékoztatója kapcsán hangsúlyozta, hogy a biztató ígéretek után az evangélikus egyház rövidesen írásbeli tájékoztatót készít az egyház kiadásairól, hogy az illetékes vallásügyi hatóságok ennek alapján állapíthassák meg a kiutalandó állami segélyek összegét, amellyel remélhetőleg már a jövő esztendő során támogatni fogják az evangélikus egyházközségeket és iskolákat.

Azok a kérdések, amelyeket a Purgly László által vezetett küldöttség a pátriárka-miniszterelnök, valamint a kultuszminiszter és a kisebbségi fő kormánybiztos előtt feltárt, általánosságban véve a kisebbségi magyarság sorskérdései. Ezek közé tartozik elsősorban az államsegély és az ezzel szorosan összefüggő felekezeti oktatás, amelyet az államsegély folyósítása lényegesen megkönnyít. Ezeknek a nagyjelentőségű kérdéseknek az illetékesek előtt való feltárása egy olyan férfiú által történt, aki évtizedek óta fejt ki lelkes, fáradhatatlan tevékenységet egyháza és a kisebbségi magyarság érdekében.

Purgly László, az ágostai evangélikus egyház kerületi főfelügyelője, akit tudvalegőleg az elmúlt esztendőben súlyos baleset ért, felgyógyulása után lankadatlan munkakedvvel és energiával vette át újra az általa képviselt egyház ügyeinek vitelét és szorgalmazza egyháza kívánságainak teljesítését. A közelmúlt napokban dr. Marta Alexandru királyi helytartónál jelent meg kihallgatáson, legutóbb pedig — amint arról a fentiekben beszámoltunk — a pátriárka-miniszterelnök, a kultuszminiszter és a kisebbségi fő kormánybiztos előtt ismertette egyháza szükségleteit és fejtette ki annak kívánságait. A munka és a kötelességek embere ezuttal is teljesítette kötelességét és ennek a fáradhatatlan munkának eredménye — amint arra a Bucurestiben elhangzott válaszokból következtetni lehet — nem is marad el: a közbenjárás nyomán sikerül biztosítani azoknak a felekezeti iskoláknak fennmaradását, amelyeknek fenntartása oly nagy gondot jelentett annak az egyháznak, amely eddig államsegélyt nem kapott.

CENTRAL: 5, 7.15 és 9.30 órákor!

PREMIER!

Gustav Fröhlich **Riadó Pekingben**

keleti-tárgyu nagyfilmje:

Partnerei: LENY MARENBACH és PETER VOSS

SPORT KÖZLÖNY

Többet támadott, mégis vereséget szenvedett az AMTE

A felforgatott Ripensia, a kapu előtt tehetetlen AMTE csapatát megérdemelten győzte le. — A Gloria katasztrófális veresége Bucurestiben

A forduló meglepetése: Saját pályáján kikapott a Rapid

A heti forduló, ha nem is bővelkedett a meglepetésekben, egy szenzációt azonban mégis hozott. A Rapid az eddig utolsó helyen állott Tricolor CFPV. csapatától megérdemelten 2:0 arányú vereséget szenvedett saját pályáján. Ez ismét csak azt bizonyítja, hogy nincsen lejátszott mérkőzés és a legkönnyebbnek vélt akadályon bukhat el az ugynevezett nagycsapat. Sajnos az aradiak szempontjából a vasárnap ismét elég szomorú volt. Az AMTE kétségbeesítő vergődés és közel hetven percnyi támadás után, védelmének gyengesége és csatársorának tehetetlensége következtében kénytelen volt vereséggel elhagyni a pályát. A Gloria Bucurestiben a Venustól kapott ki és a feketék csatársora olyan lövőkédvben volt, hogy az aradiak egyébként jó védelme sem állíthatta meg a pontosan felépített támadásokat. Beszámolóink a bajnoki fordulóról a következők:

RIPENSIA—AMTE 3:1 (2:1.)

Közel háromezer főnyi közönség előtt a Ripensia lépett először pályára, majd dübörgő taps közepette a piros-fekete csapat. Radulescu Costel sipjelére a következő összeállításban kezdtek a csapatok a mérkőzést. Ripensia: Schutz—Bürger, Chiroiu—Gáll. Nagy, Bindea—Beke, Oprean, Marksteiner, Lazar. Dobay. AMTE: Gerold—Slivác, Kovács—Reinhardt II. Szabó, Szaniszló II.—Bermoser, Léb, Perneky, Dvorzsák, Batrin. Már az első percekben hatalmas lendülettel dobják magukat játéka a csapatok. Tíz perc alatt alakul ki az első féldő eredménye. Az AMTE hallatlan akarással vezet támadást: Perneky labdájával Batrin kiugrik és ivelten kapura lö. Schutz, a Ripensia tartalékkapusa érthetetlenül nem fogja az egvébként könnyű labdát, hanem öklözi. Batrin lövi a kornert és a csavart, már amugy is kapura tartó labdát Perneky csak beljebb sejtíti: 0:1. A választáadás nem késik. Már a következő percben olyan kavardás támad az AMTE kapuja előtt, hogy csupán a szerencse menti meg a hálót a góltól. Beke üres kapura küldött labdáját Reinhardt II. nagy nyugalommal kornerre fejele. A beadás jól száll kapu elé, ahol Szaniszló II. röviden ment. Lazar szerzi meg a labdát és jölrirányzott lövése után Gerold elkésve veti magát: 1:1. Az iram nem lanyhul, sőt a Ripensia továbbra is frontban marad. Egy ártatlannak látszó ivelt labdát

küld Beke a tizenhatos tájára. Slivác gondolkodik, de Lázár nem: idealisan kiugrik és a hatalmas védelmi hiba következtében nyugodtan célozhatja meg a jobbsarkot. 2:1. A féldő további része, illetve a hátralévő 35 perc az AMTE hatalmas nyomásával telik el, közben Batrin üreskapu mellé fejele. ott pereg a labda állandóan a kapu előtt, de a gól nem akar megszületni. Hiába minden igyekvés az egyre jobban fellövő Bürger—Chiroiu hátvédpár és a szerencsés Schutz mindent mentenek.

A második féldőben hasonló a helyzet. Az AMTE egyre támad, de támadásaikban nincsen elég elgondolás. Képtelenek széthuzni a tömörülő Ripensia védelmet és akcióik sorra eredménytelenek maradnak. A gól a levegőben lóg, Schutznak számtalanszor kell beleavatkoznia, de eredményest ismét csak a bajnok csapat ér el, mert a 32-ik percben Reinhart II. röviden ad haza, a megzavarodott kapus rosszul dobja magát a labda után és Dobay kikaparja kezei közül, hogy a kapuba vágja: 3:1.

A bajnokcsapatban a második féldőben különösen Bürger tünt ki, aki ekkor az egész mezőny fölé nőtt. Kicélgített Chiroiu is és a szerencséskezű Schutz. A fedezetsorban talán Bindea volt a legjobb, mert neki még a poszt is szokatlan volt. A többiek szürkék. A csatársorban senki sem nyújtott különösebb teljesítményt. A lött gólok nem csatársor, hanem az AMTE védelmének érdeme.

Az AMTE-ben erős hibák vannak. Kapusa gyenge, védelme pedig jó, csak pontosan a kritikus pillanatokban hagy ki. Ezen a gépezeten javítani kell. Slivác jó rugásai mellett kétségbeesítő hibákat csinál. A halvesor legjobb embere Szaniszló II. volt, rajtakívül Reinhart II. játéka volt jó. Szabó nehezen jött bele. A csatársorban nincsen átütő erő. A támadások szépen indulnak és rosszul fejeződnek be. Bermoser ügyes, de nem szerencsés. Léb egészen gyenge volt, Perneky az első féldőben kitünő volt, azután visszaesett és Batrin nem tud formába jönni. Radulescu Costel kitünően vezette az erős iramu mérkőzést: a legjobb ember volt a pályán.

VENUS—GLORIA 6:0 (3:0.)

Bucurestiben 16 ezer néző előtt szenvedte el vereségét a Gloria. Az aradiaknak nem ment a játék a kitünő napot kifogó Venussal szemben. A 12. percben Orza beadását Humis továbbítja a hálóba. A 20. percben Ploesteanu eredményes, míg a féldő utolsó gólját Humis küldi rendeltetési helyére. A második féldőben a játék képe nem változik. Venus fölényben van és nagyszerű csatársora révén kénye kedve szerint győz. Bodola, Bodola majd Humis

eredményes. A Gloria két 11-es büntetőrugást kihagyott, az egyiket Henegar, a másikat Mercea rugta a kapuba. Biró: Ionescu Tope.

TRICOLOR—FC RAPID 2:0 (1:0.)

Bucuresti. Tica Ilescu játékvezetése mellett találkoztak a csapatok, amely hatalmas meglepetésre a Tricolor győzelmét eredményezte. A mérkőzésen az FC Rapid támadott sokkal többet, viszont a Tricolornak elég volt két lefutás, hogy a maga javára szerezze meg az igen értékes bajnoki pontokat. A 26. percben Bocsa lövése a vezetést jelenti, majd a szünet után a 20. percben Kovács gólia bebiztosította a ploestii együttes győzelmét. A Tricolor legjobbjá volt NAC játékos Kovács volt.

UDR—KINIZSI 0:0.

Temesvár. A két csapat kemény küzdelmet vívott egymással. Különösen a közvetlen védelmek tüntették ki magukat. Az első féldőben az UDR, a szünet után a Kinizsi volt a többet támadó. A mérkőzés, amely Piky Kroner vezetése mellett folyt le 1500 főnyi közönsége részvételével folyt le.

SPORTUL STUDENTESC—FC CARPATI 1:1 (1:0.)

Nagybánya. Kemény játék után reális eldöntetlen eredmény adódott a két csapat találkozásán. Az első féldőben a 25. percben Stefanescu szerzi meg a vezetést, majd a szünet után Telegdi kiegyenlít. (1:1.) A mérkőzést Russu dr. vezette.

JUVENTUS—VICTORIA 3:1 (2:0.)

Kolozsvár. A Juventus győzelmé az otthonában játszó ellenfelével szemben meglepetésnek számít, de a mutatott játéknak megfelelően a győzelem megérdemeltnek mondható. A 3. percben Praszler szerzi meg a vezetést, a 32. p. Zeinescu lövése a második gólt eredményezi. A szünet után a 16. percben Zainescu góliával már 3:0 az eredmény, amikor a befejezés előtt egy perccel kavardásból Pon III. állítja be a végeredményt. (3:1.) A mérkőzést Ritter vezette.

A bajnokság állása egyébként a következő:

1. Juventus	4	3	—	1	11	4	6
2. Sp. Studentesc	4	2	—	9	2	6	
3. Venus	4	2	—	14	5	6	
4. Ripensia	4	2	1	1	11	9	5
5. Rapid	4	2	—	2	7	3	4
6. Victoria	4	2	—	2	9	6	4
7. Kinizsi	4	1	2	1	8	9	4
8. FC Carpati	4	1	2	1	6	8	4
9. UDR	4	1	2	1	3	5	4
10. AMTE	4	1	—	3	8	15	2
11. Tricolor CFPV	4	1	—	3	4	15	2
12. Gloria	4	—	1	3	2	11	1

Zuhogó esőben győzte le Budapest válogatottja Bécs csapatát

Győzött Budapest II. is, az amatőrök pedig döntőtlenl érték el

Budapest. Szakadó esőben folyt le a mérkőzés, amely ilyenformán csak 10 ezer néző jelenlétében került lebonyolításra és a magyar csapat megérdemelten győzött.

Az 5. p. Stroh lövését fogja Szabó, majd Zsengellér lövése ad Raftlnak munkát. A féldő egyetlen gólja a 39. p. esik, amikor is Dudás—Titkos összjáték után a szélső remek beadását Zsengellér befejezte (1:0).

Szünet után már az 5. p. újabb gólt ér el Budapest csapata: Sárosi dr. leadásával Titkos fut el, jól ivelt beadását Zsengellér biztos lábbal vágja a hálóba (2:0). Kiszely fejesét fogja Raftl, majd a 15. p. Zischek jó beadása Schall fejről száll a hálóba (2:1). A 19. p. Turay gólját a bíró nem adja meg Zsengellér lesállása miatt. A ma-

gyar csapat nagy fölényében ér véget a mérkőzés. Budapest csapatában a védelem jól játszott, főleg Biró, a fedezetsorban Turay, a csatársorban pedig Zsengellér, Sárosi dr. és Titkos tüntek ki. Az osztrák együttesben a védelem kitünő, Schmaus a legjobb. A fedezetsorban Mock, a csatársorban pedig Hahneimann és Stroh a legjobbak. Biró, Podubski.

Budapest (amatőr)—Graz válogatott 4:4 (3:0.)

Budapest II—Bécs II. 3:2 (3:1). Bécs. 15.000 néző előtt játszottak a csapatok és a magyar együttes itt is megérdemelten győzött. Déri és Cseh (2), illetve Vogl II. és Span a góllövők.

Németország—Bulgária 3:1 (2:1).

Háromheti gyógykúra

BUDAPESTEN

a fürdők metropolisában

Díjmentes vizum, 50% kedvezmény a magyar vasut vonalain. Lakás és teljes ellátás luxusszállodában, illeték, orvosi felügyelet, kiszolgálás, körutazás, számos kedvezmény. — Leiben fizetendő az

„EUROPA“

Román Nemzeti Utazási és Idegenforgalmi Vállalat összes irodáiban. ARADON: Bulv. Regina Maria 10 szám.

10 csehkoronát követelnek a németek, a márka jelenlegi 8.60 csehkornás hivatalos árfolyamával szemben. Ezt az árfolyamot azonban még Henlein gazdasági szakértői is ellenzik, azzal, hogy a világpáritásban amúgy is túl magas németországi árák miatt a szudétaterületeken hirtelen oly nagy drágasági hullám fog megindulni az 1:10-es beváltási arány esetén, amely nagyon kedvezőtlenül hatna a szudétaterületek alsóbb néposztályaira. Henlein gazdasági szakértői 1:8-as beváltási arányt ajánlanak azzal, hogy a szudétaterületeken alig van két milliárd csehkrona bankjeggy forgalomban és ezeknek beváltásához — 1:8-as arányban is — alig 250 millió papírmárkára volna szükség, ami a Reichsbank közel hét milliárd márkás bankjeggyforgalmához viszonyítva nem nagy összeg és az 1:10-es beváltás esetén is 200 millió márka új bankjegyre lenne szükség.

A csehkrona beváltását — a Saar vidéki valutabeváltáshoz hasonlóan, — minden valószínűség szerint a Nemzeti Fizetések Bankja megbízottai fogják végezni és a jól értesült zürichi bankok szerint a napokban Baselben a Nemzeti Fizetések Bankja vezetőségi értekezletet tart ebben az ügyben, amelyen megjelennek nemcsak a négy nagyhatalom jegybankjainak megbízottai, hanem a csehszlovák jegybank delegátusa is.

A csehszlovák államadósságok sorsa

A csehszlovák állampapírok árfolyama május óta változatlan mély ponton van. A csehszlovák mozgósítás napjaiban a cseh kormány minden hitelező államban hivatalos közleményt tett közzé, amely szerint október 1-én a kamatszélvényeket pontosan beváltják. Az október 1-jei szelvényesedékeségű csehszlovák renták árfolyama tartottabb is volt, ezzel szemben a nov. 1-jei szelvényesedékeségűek árfolyama nagyon lanya volt és az is maradt. Kedvezően hatott az a hír, hogy a cseh kormány 30 millió fontos, ötven éves nemzetközi ujjáépítési kölcsönt kap, amelyből 15 millió fontot London 10 millió fontot Páris és 5 millió fontot Newyork folyósít. Ezt a harminc millió fontot a cseh kormány a csehszlovák nemzetgazdaság helyreállítására használná fel, de főleg a szudétaterületekkel elvesztett exportiparának, elsősorban textil-, porcellán- és üvegiparának ujjáépítésére a csehszlovák területeken. Ez utóbbit bizonyos mértékben megkönnyítette az a körülmény, hogy nagyon sok szudétavidéki iparvállalat gépi berendezéseit hozták át tulajdonosaik az elmúlt hetekben.

A nagy kölcsön híre mellett azonban a zürichi főzsdei köröket tovább izgatja a csehszlovák értékek sorsa. A legkedvezőbb megoldásnak — Csehszlovákia fizetőképessége szempontjából, — azt tartanák, ha a német kormány átvállalná a csehszlovák államadósságok husz százalékát, a lakosságcsökkenésnek megfelelően. E célból a napokban nemzetközi konferenciát tartanak az érdekeltektől nyugateurópai hitelezők és nem lehetetlen, hogy a kérdés rendezésére — a volt monarchia pénzügyi likvidációjának mintájára — Párisban felállítsák a csehszlovák Közös Pénztárt (Cassa Comune-t). Ez a kérdés minden valószínűség szerint el fog döntődni november 1-ig, amikor is a csehszlovák kincstárnak nagy összegű külföldi esedékesége van.

A csehszlovák részvények közül Zürichben — főleg a magánforgalomban, — alig változtak a csehszlovák területen maradt iparvállalatok árfolyamai, míg szudéta-részvényekben további árfolyamesést hozott a müncheni egyezmény híre. Ezt a német kormány ama államosítási törekvéseivel magyarázzák, amelyeket még Henlein bejelentett a karlsbadi pontokkal egyidejűleg.

== MÓDOSÍTJÁK A SZÖLLŐVÉDELMI TÖRVÉNYT. A szőlővédelmi törvény módosításáról szóló törvénytervezet elkészült és azt rövidesen a minisztertanács elé terjesztik.

Új rendszer a gyapotbehozatalnál

A Monitorul Oficial szeptember 30-iki száma rendelet-törvényt közöl, amely újra szabályozza a gyapot behozatalát. Eszerint a behozatali vámtarifa 508—515 tételeiben megállapított gyapotfajták behozatala a következőképpen történik:

A) A 32 angol számig bezárólag terjedő gyapotfajták behozatalát csak akkor engedélyezik, ha előzetesen az importőr a behozatalra kerülő mennyiség 80 százalékát belföldi fonódától vásárolja meg. B) A 32-től 60. angol számig bezárólag terjedő gyapotfajták behozatalát akkor engedélyezik, ha az importőr előzetesen a behozatalra kerülő mennyiség 25 százalékát belföldi fonódától vásárolja meg. C) A 60 angol számon felüli gyapotfajták behozatalára már nem vonatkoznak azok a feltételek, hogy előzetesen belföldi fonólat vásároljon az importőr.

Az új rendszert minden importőrre, tehát úgy az ipari, mint a kereskedelmi vállalatokra alkalmazzák.

A csehszlovákiai események miatt

Elhalasztották a kisantant gazdasági szakértőinek értekezletét

Belgrádból érkezett jelentés szerint a kisantant gazdasági szakértőinek értekezlete újabb halasztást szenved, mert a csehszlovákiai szakértők a jelenlegi körülmények között nem jelenhetnek meg az értekezleten. Valószínű, hogy a kisantant gazdasági tanácsának ülését is hosszabb időre elhalasztják, mert a szudétavidéknek a német csapatok által való megszállása következtében Csehszlovákia kivitele lényeges változásokon megy majd át. Így tehát lényegesen módosítani kell azt a tervet, amelynek alapján a kisantant államok egymás között az árucserét folytatták. Ez a módosítás viszont alapos tanulmányokat igényel és ezért az említett ülés elhalasztása több, mint bizonyosnak látszik.

== Nagybobb a tavalyinál az idel tengeritermés. A földművelésügyi minisztérium az idel tengeritermésével kapcsolatban a következő kimutatást tette közzé: A bevetett terület 4.748.562 hektár Hunyad- és Telsoorman-megyék nélkül, ahonnan az adak nem érkeztek be a minisztériumba. Hektáronkénti átlagtermés: 1010 kg. Az évi termés: 4.817.422 vagon. Az elmúlt év adatai: Bevetett terület 5.159.457 hektár, hektáronkénti átlagtermés 920 kg., évi össztermés 4.751.866 vagon.

== Lejárt a negyedik évnegyedre szóló behozatali kérvények benyújtásának határideje. Az a határidő, amelyet a nemzetgazdasági minisztérium a negyedik évnegyedre szóló behozatali kérvények beiktatására megállapított, lejárt. Kivételt képeznek a gépek, gépalkatrészek, mezőgazdasági gépek behozatalára irányuló kérvények, valamint az általi intézmények és a petroléumvállalatok kérvényei.

== A CSEHKORONA ÁRFOLYAMA. A pénzügyminisztérium közölte a vámhivatalokkal, hogy a szabadforgalmi csehkrona árfolyama a következő: Vásárlási ár 4.08 lei, eladási ár 4.12 lei.

== Be kell hajtani a hagyatéki illetékeket. Bucurestiből jelentik: A pénzügyminiszter rendeletet küldött az összes pénzügyigazgatóságoknak és utasítást adott arról, hogy az 1938. augusztus 1-ig megnyitott hagyatéki ügyekben az illeték kiróvási eljárást sürgősen fejezzék be. Az eljárás befejezéséről a pénzügyigazgatóságok 1938. december 2-ig jelentést kell, hogy tegyenek.

== A régi italméresi engedélyek érvényét április elsejéig meghosszabbították. A temesvári vendéglősök ipartársulata a falusi iparendedélyek ügyében feltételezett intézést a pénzügyminisztériumhoz, amelyben feltárta a helyzetet. A pénzügyminisztérium méltányolta a Boiunca Cornel ügyvéd, ipartársulati főtisztár által felhozott indokokat és az október elsején érvényüket veszített italméresi engedélyek érvényességét április elsejéig meghosszabbította. Azon italméresi engedélyek nyilvános árlejtését, amelyet eddig meg nem tartottak, bizonytalan időre elhalasztották. Azonkívül elrendelte a minisztérium, hogy az árlejtésnél óvadék letétele nem szükséges és az eddig letett óvadékokat a vendéglősök visszakapják.

Orvosilag felmentett katonakötelezettek jelentkezési sorrendje Aradon

Az aradi hadkiegészítő parancsnokság közli: A nemzetvédelmi minisztérium 1938. augusztus 27-iki rendelete értelmében közöljük az aradi hadkiegészítő parancsnokság körzetében lakó érdekeltekkel, akiket orvosi vélemény alapján mentesítettek (scutit, dispensat, reformat) a katonai szolgálat alól és akik az 1922—1936. évjáráshoz tartoznak bezárólag (vagyis, akik 1900—1914. között születtek, ugyancsak bezárólag), hogy újabb felülvizsgálat végett ez év november 5-ike és 13-ika között Nagyszébenben kell jelentkezniük. Ennek érdekében a fentemlítették előzetesen kötelesek jelentkezni az aradi várban lévő hadkiegészítő parancsnokságon az alább megjelölt időpontban:

1938. november 4. reggel 8 óra: 1922. és 1925. évjárat.

1938. november 5. reggel 8 óra: 1923. és 1924. évjárat.

1938. november 6. reggel 8 óra: 1926., 1927. és 1928. évjárat.

1938. november 7. reggel 8 óra: 1929. és 1930. évjárat.

1938. november 8. reggel 8 óra: 1931. és 1932. évjárat.

1938. november 9. reggel 8 óra: 1933. és 1934. évjárat.

1938. november 10. reggel 8 óra: 1935. és 1936. évjárat.

1938. november 11. reggel 8 óra: 1937. és 1938. évjárat.

A hadkiegészítő parancsnokság felhívja az érdekeltek figyelmét arra, hogy abban az esetben, ha nem jelentkeznek az aradi hadkiegészítőnél, hogy innen Nagyszébenbe küldjék őket, haladéktalanul bevonultatják őket korukra való tekintet nélkül. A jelentkezők négy napra való élelmet vigyenek magukkal és vegyék magukhoz katonai irataikat, valamint két fényképet, amelynek azonosságát a csendőrség vagy a rendőrség kell igazolja. Mindazok, akiknek a felülvizsgálat végett jelentkezniük kell, zöld behívólapot kapnak. Nem kell jelentkezniük azon ifjaknak, akiket azért mentesítettek a katonai szolgálat alól, mert családfenntartók.

Megtört szívvel tudatjuk, hogy a szeretett férj, édesapa, nagypapa és testvér

szatmári

Szabó István

rövid szenvedés után, életének 63-ik, házaságának 33-ik évében elhunyt.

Földi maradványait folyó hó 5-én, kedden délután 4 órakor helyezzük örök nyugalomra, a pankotai gyászaházból.

Béke poraira!

Özv. sz. Szabó Istvánné neje, Lannert Ferencné, Ghiba Mihai-né, sz. Szabó Gyöngyi leányai, Lannert Pistike, Lannert Zsuzsika, Ghiba Misike és Ghiba Anikó unokái.

Hirdessen az Aradi Közlöny-ben

HETENKÉNTI TÁRSASUTAZÁS PÁRISBA és ISTANBUL

Jimboliától Lei 6.100—12.400 Constanta-tól Lei 4.200—5.950

Felvilágosítással szolgál és beiratkozásokat eszközöl az

„EUROPA“

Román Nemzeti Utazási és Idegenturizmus vállalat
Aradon: „EUROPA“ Strada Regina Maria 10.

